

Quick scan flora en fauna

Maarsbergseweg 23/25 te Leersum

Opdrachtgever: Buro SRO

21 oktober 2014

Projectnummer 04.14.02



Opdrachtgever: Buro SRO
Naam product: Quick scan flora en fauna
Locatie: Maarsbergseweg 23/25 te Leersum

Opdrachtnemer: Laneco
Ons kenmerk: 04.14.02
Projectleider: ir. D van Pijkeren
Contact: DvPijkeren@Laneco.nl

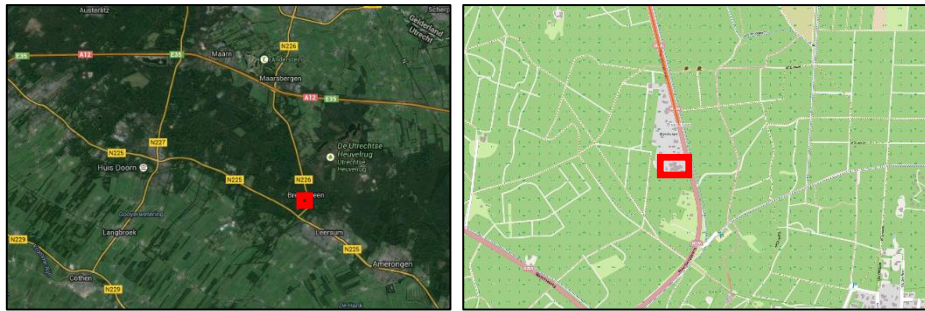
INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	1
2	WETTELIJK KADER	4
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	4
2.2	BOSWET	5
2.3	SOORTENBESCHERMING	5
3	TOETSING	7
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	7
3.2	GEBIEDSBESCHERMING	7
3.3	BOSWET	9
3.4	SOORTENBESCHERMING	9
4	CONCLUSIE	15
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	15
4.2	SOORTENBESCHERMING	15
4.3	CONSEQUENTIES	16
4.4	AANBEVELINGEN	17
	BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST	19

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan Maarsbergseweg te Leersum is tussen de bossen een voormalig metaalwarenbetrijf gelegen. Het bedrijfsperceel wordt omgevormd tot een transport/sleep bedrijf, waarbij een deel van de gebouwen wordt gesloopt en een loods wordt gebouwd. Eén van de haalbaarheidsstudies die dient te worden uitgevoerd is een toetsing aan de natuurwet- en regelgeving.



Globale ligging plangebied (Kaart; Open Streetmaps, Luchtfoto Google Earth)

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt aan de doorgaande weg (N226) tussen Leersum en Maarsbergen. Het plangebied ligt tussen twee woonpercelen in. Aan de overzijde van de doorgaande weg en aan de achterzijde van het plangebied liggen de bossen van de Utrechtse Heuvelrug. Hierdoor heeft het plangebied een aangesloten groene verbinding met dit natuurgebied.

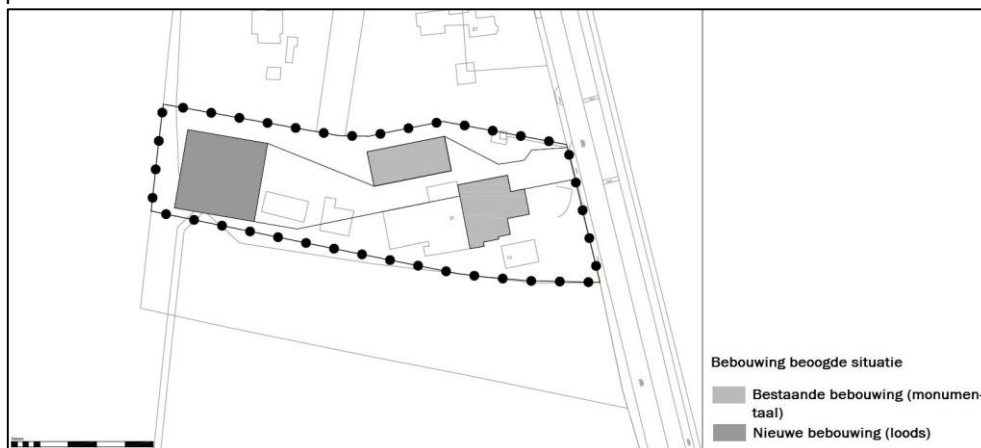




Indrukken van het plangebied (foto's Laneco).

Het plangebied bestaat uit twee woonhuizen met daar tegenaan een grote loods. Ten noorden hiervan staat een kleinere loods met kantoorruimte. Achter deze gebouwen staat een schuur in slechte staat. Verspreid over het terrein is er sprake van kleine hoogteverschillen in de vorm van heuveltjes en oude houtwallen. In het plangebied is ongeveer een halve hectare bos aanwezig. Het bos loopt vanaf achter de achterste schuur via de zuidzijde van het perceel door tot bijna aan de doorgaande weg en betreft een gemengd bos gedomineerd door grove den, eik, beuk en met een ondergroei van adelaarsvaren. De bomen hebben een maximale stamdoorsnede van 35 centimeter; waarbij de eiken en beuken gemiddeld genomen niet dikker zijn dan 15-20 cm stamdoorsnede. Het bos is echter wel ouder dan deze bomen gezien de goedontwikkelde bosbodem en -vegetatie.

De beoogde plannen omvatten de sloop van een deel van de grote loods en de schuur en de bouw van een nieuwe loods aan de westzijde van het perceel in het bos. Voor de bouw van de loods moet daarmee een deel van het bos worden gekapt. Op onderstaande tekening is aangegeven welk deel van het perceel bos is.



Beoogde ingrepen in het plangebied (Kaart; Kadaster)



Verharding en bebouwing nu en in de toekomst



Huidige grens bosperceel

2 WETTELIJK KADER

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

2.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is geworden. Hierin zijn de reeds bestaande natuurmonumenten al eerder opgenomen. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.1.2 *Ecologische hoofdstructuur*

Door de provincies kan een gebied worden aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur. Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag. Iedereen die een plan heeft voor een project in of nabij de Ecologische Hoofdstructuur, is verplicht te onderzoeken of er sprake is van significante aantasting (Nee Tenzij-onderzoek).

Ingrepen zonder significante gevolgen zijn binnen de groene contour wel mogelijk. Ook ingrepen buiten de EHS, maar wel in de nabijheid van de EHS moeten worden onderzocht op externe werking op de EHS.

Kaders Provincie Utrecht:

Hoofdvraag bij deze toetsing is of er sprake is van een mogelijk significant effect. De mogelijke aantasting van de EHS als gevolg van het project moet worden getoetst op 4 hoofdaspecten:

- A) Functioneren van het actuele en/of beoogde ecosysteem;
- B) Eenheid of omvang;
- C) Voorkomen van bijzondere planten- en diersoorten;
- D) Verbindingen in of tussen gebieden.

Om te beoordelen of er sprake is van een significante aantasting moeten in een onderzoek de volgende kernmerken en waarden worden onderzocht:

- De in het gebied voorkomende plant- en diersoorten;
- Onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet;
- De bij het gebied behorende natuurdoelen en -potenties;
- De geomorfologische en aardkundige waarden en processen;
- De waterhuishouding;

- De kernmerken van bodem, water en lucht, voor zover bepalend voor de waarden van het gebied. Daarnaast de relatieve rust, stilte, donkerte en openheid (afwezigheid van bebouwing);
- De landschapsstructuur en belevingswaarde.

Om aantasting te voorkomen/te verminderen is het noodzakelijk om de beoogde ingrepen optimaal te situeren en de locatie optimaal in te richten. Hierbij moet gedacht worden aan:

- Situering binnen de bestemmingsgrenzen van de functie waarvoor uitbreiding van bebouwing plaatsvindt;
- Aansluiten op bestaande bebouwing;
- Verminderen van druk op de omgeving;
- Realiseren van aanvullend groen binnen de terreingrenzen ten behoeve van een optimale inpassing in natuur en landschap.

Bron: toelichting Provinciale Ruimtelijke Verordening Utrecht, 2009.

2.2 BOSWET

De Boswet heeft als doel de bestaande oppervlakte bos en houtopstanden in Nederland in stand te houden door gebruik te maken van een herplantplicht. In de Boswet is vastgelegd dat beplantingen van bomen buiten de bebouwde kom Boswet, die groter zijn dan 10 are en bomen in een rijbeplanting bestaande uit meer dan 20 bomen, na kap opnieuw moet worden beplant. Hierbij dient de nieuwe beplanting in kwantitatief en kwalitatief in verhouding staan tot de gekapte boombeplanting.

Indien boombeplanting, die onder de regels van de Boswet valt, gekapt moet worden, dient een kapmelding te worden gedaan. Na het doen van deze melding dient de compensatie binnen drie jaar gerealiseerd te zijn. Deze herplantplicht is grondgebonden.

2.3 SOORTENBESCHERMING

2.3.1 *Wettelijk kader*

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend.

De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);

- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

2.3.2 **Procedurele gevolgen**

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Denk daarbij aan soorten zoals konijn, veldmuis, egel, ree, bruine kikker en kleine watersalamander. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast.
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die niet zo algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen (bijvoorbeeld eekhoorn, steenmarter en wild zwijn), geldt de vrijstelling alleen als er een goedgekeurde gedragscode is. Organisaties die geen gedragscode hebben moeten, voor ingrepen die leiden tot verstoring of aantasting van deze soorten, een ontheffing aan te vragen.
- beschermingscategorie 3:
Voor ongeveer honderd zeldzame soorten (o.a. das, boommarter) geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Dan is meestal een ontheffing van het ministerie van EZ nodig, met uitgebreide toetsing.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Uit uitspraken van de Raad van State blijkt dat volgens Europese richtlijnen (Vogel- en Habitatrichtlijn) het verlenen van een ontheffing voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn niet altijd mogelijk is. De nieuwe beleidslijn van het ministerie van EZ is er daarom op gericht om voor deze soorten door mitigatie en compensatie, negatieve effecten te voorkomen.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet is een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via Natuurloket (www.natuurloket.nl) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar het onderzoek vooral te baseren op de biotoopinschatting door een eco-loog.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de online Zoogdieratlas (www.zoogdieratlas.nl), gegevens van Ravon (2012) en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 31 maart 2014 heeft de ecooloog drs. G. Lelieveld van Laneco het gebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

Daarnaast is gebruik gemaakt van de provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Utrecht. Op basis van deze gegevens is een beoordeling gemaakt van de ingreep in relatie tot de Ecologische Hoofdstructuur en is bepaald of (significante) effecten te verwachten zijn.

3.2 GEBIEDSBESCHERMING

3.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

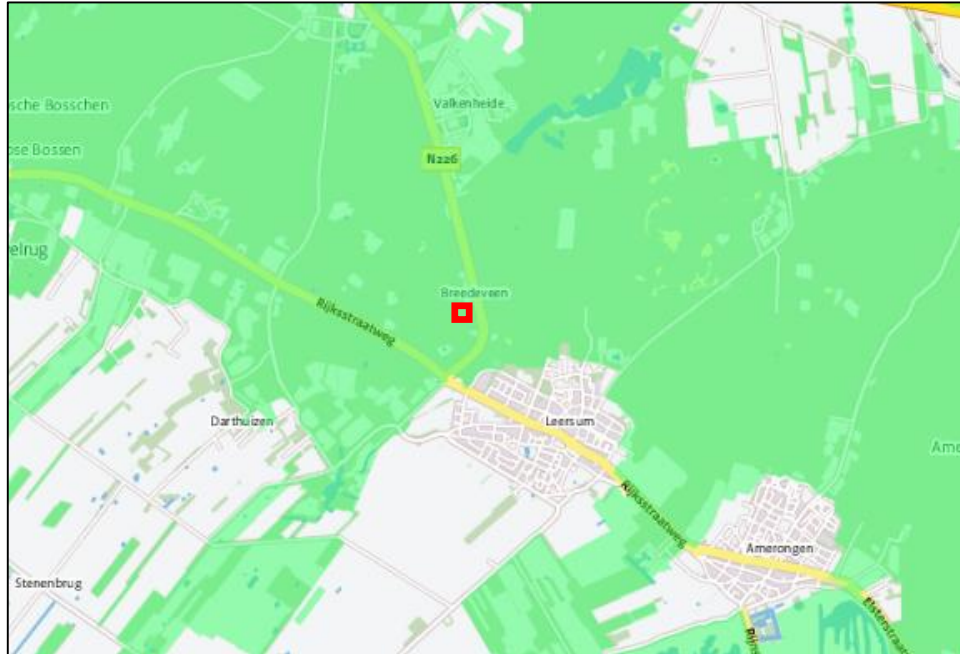
Het plangebied te Leersum ligt op ongeveer 3 kilometer van het Natura2000 gebied het Kolland en Overlangbroek en 4 kilometer afstand van het Natura2000 gebied de Uiterwaarden Neder-Rijn. Uit de effectenindicator van het Ministerie van EZ blijkt dat er een gevoeligheid voor de storingsfactor vermessing is bij de aangewezen soorten en vegetaties in beide gebieden is.

De beoogde werkzaamheden in het plangebied zullen slechts lokaal effect hebben. Effecten van de werkzaamheden op de Natura2000 gebieden kunnen gezien de afstand worden uitgesloten.

Het bedrijfsperceel zal in gebruik worden genomen door een transport/sleep bedrijf. Het bedrijfsperceel was in gebruik als metaalwarenbedrijf met daarbij de nodige verkeersbewegingen. Met het vestigen van een sleepbedrijf wordt kan een lichte vermeerdering van verkeersbewegingen optreden waardoor de stikstofuitstoot licht toeneemt. Vanwege de geringe toename wordt geen significant effect verwacht als gevolg van het transport/sleepbedrijf op de Natura2000 gebieden die drie of meer kilometer verder liggen.

3.2.2 *Ecologische Hoofdstructuur*

Het plangebied ligt in en heeft een directe verbinding met de Utrechtse Heuvelrug. De Utrechtse Heuvelrug behoort tot de EHS van Utrecht. Gezien de ligging kunnen er effecten op de EHS als gevolg van de ingreep niet worden uitgesloten.



Ligging plangebied (rood) in de EHS (groen gearceerd) (bron: Provincie Utrecht, 2013).

Ecologische toetsing

Kern van de ecologische toetsing is het bepalen of het uitvoeren van de beoogde ingrepen in het plangebied een significant effect heeft. Bij het voorgenomen plan wordt een deel van de bebouwing gesloopt en een nieuwe loods gebouwd. Om de bouw van deze nieuwe loods te realiseren wordt een deel van het bos gekapt.

Het betreft hier een gemengd bos gedomineerd door grove den, eik, beuk en adelaarsvaren. Hoewel het hier gezien de ondergroei bos op oude bosgrond betreft, is de huidige ecologische waarde beperkt door het dichte kronendak en de dominantie van grove den. Het deel bos dat gekapt wordt, wordt na de bouw teruggeplant op de locatie waar de schuur gesloopt wordt.

Vanwege het kappen van een deel van het bos kan het plan een significant effect hebben op de aanwezige natuurwaarden in het kader van de EHS. Ook kan een toename in bedrijfsactiviteiten in het westen van het bedrijfsperceel een uitstralend effect hebben op nabij gelegen natuur omdat de bedrijfsinvloeden dieper het bos in reiken. Een uitgebreide Nee-tenzij toets kan uitwijzen welke maatregelen nodig zijn om ecologische effecten van dit plan te mitigeren en/of compenseren.

Planologische toetsing

Het plangebied heeft bedrijfsbestemming en een groot bouwvlak waarbij bouw in het bos reeds nu middels een omgevingsvergunning mogelijk is. Echter, is in het vigerende bestemmingsplan een aanduiding opgenomen voor de

vestiging van een metaalwarenbedrijf. Opdrachtgever beoogt via de planprocedure de functie van het plangebied te verbreden. Toetsing van de effecten van de beoogde plannen op natuurwaarden in het kader van de EHS geldt alleen bij bestemmingswijzigingen.

Conclusie

In het plangebied is zonder bestemmingsplanwijziging nu ook al nieuwbouw mogelijk onder de huidige bestemming. Echter; de nieuwe eigenaar wil middels een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan een ander type bedrijf vestigen. Bij deze ingreep wordt een stuk oud bos met eik, beuk en naaldbout gekapt, wat ecologisch wel gevolgen heeft. Er is daarom geen eenduidige conclusie te trekken inzake de EHS.

Op basis van de kaders zoals gezet in bovengenoemde ecologische en planologische toetsing adviseren wij om in contact te treden met het bevoegd gezag omtrent de EHS, de Provincie Utrecht. Met dit contact kan duidelijkheid worden gegeven vanuit de Provincie Utrecht over de relatie tussen het EHS beleid en de voorgenomen functiewijziging.

3.3 BOSWET

Voor het realiseren van de nieuwe loods is kappen van een deel van het bos noodzakelijk. In het kader van de Boswet dient dit binnen drie jaar herplant te worden. Dit dient te gebeuren op een wijze die kwantitatief en kwalitatief in verhouding staat tot het gekapte bos.

Op de plek waar de oude schuur wordt gesloopt, zal worden voldaan aan de herplantplicht van de Boswet. Wel moet hier een kapmelding voor worden gedaan bij de provincie (Bevoegd gezag Boswet). Aanbevolen wordt om bij de provincie na te gaan of er aanvullende regels zijn voor herplant. Vaak wordt overcompensatie voorgeschreven. Dit kan indien gewenst in een nadere toets worden uitgewerkt.

3.4 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.4.1 Vaatplanten

Het deel van plangebied het dichtste bij de weg en tussen de gebouwen bestaat uit een tuin, verhard parkeerplaats en pad. De muren van de gebouwen zijn steeds muren. Deze muren kunnen een geschikt biotoop vormen voor (beschermde) muurplanten. Deze zijn niet aangetroffen tijdens het veldonderzoek.

Verder bevindt zich in het westen en zuiden van het plangebied een bos gedomineerd door grove den (*Pinus sylvestris*). Het bos bestaat verder uit eik (*Quercus robur*), beuk (*Fagus sylvatica*), fijnspar (*Picea abies*), Amerikaanse

vogelkers (*Prunus serotina*), hulst (*Ilex aquifolium*), bosbes (*Vaccinium spec.*), lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*) en klimop (*Hedera helix*). Daarnaast zijn verspreid vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*) en kleine maagdenpalm (*Vinca minor*) aangetroffen. Kleine maagdenpalm is licht beschermde soort opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Verblijfplaatsen van algemeen voorkomende beschermde soorten mogen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast. De kleine maagdenpalm op deze locatie betreft echter waarschijnlijk een voormalig tuinexemplaar; deze zijn niet beschermd. Voor de plek waar de maagdenpalm staat zijn geen plannen om hier iets te wijzigen.

Er zijn tijdens het veldonderzoek aan het begin van het groeiseizoen geen (relict van) strikt beschermde plantensoorten aangetroffen. Het plangebied bestaat uit intensief gebruikt bedrijfsterrein en een gesloten bosgebied. Gezien het seizoen van het veldbezoek en het huidige gebruik van het perceel kunnen strikt beschermde plantensoorten worden uitgesloten.

3.4.2 **Grondgebonden zoogdieren**

In het bos is dekking aanwezig in de vorm van struiken, varens en takkenhopen waardoor algemeen voorkomende beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied. Het gaat dan om soorten als egel (*Erinaceus europaeus*), mol (*Talpa europea*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), en verschillende algemeen voorkomende soorten kleine marterachtigen, muizen en spitsmuizen (Broekhuizen, 1992). Zo zijn er tijdens het veldbezoek in het plangebied konijnholen en graafsporen van konijn waargenomen. Verblijfplaatsen van algemeen voorkomende beschermde soorten mogen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast.

Volgens verspreidingsgegevens (Zoogdieratlas.nl) kunnen verder strikt beschermde soorten als eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), steenmarter (*Martes fionia*), boommarter (*Martes martes*), das (*Meles meles*) en damhert (*Dama dama*) in de omgeving voorkomen.

Voor damhert geldt dat dit gebied niet is aangewezen als leefgebied. Bovendien zullen ze in deze door mensen verstoorde omgeving nabij bebouwing geen vaste rust- en verblijfplaats hebben.

De eekhoorn en de boommarter zijn afhankelijk van grote bosrijke leefgebieden. Het aandeel bos dat gekapt moet worden voor de beoogde ingrepen is beperkt en van lage kwaliteit voor deze soorten om te foerageren. Hun territoria zijn verder meestal meerdere hectares groot. Er zijn ook geen sporen of verblijfplaatsen aangetroffen. Hierdoor worden effecten op deze soorten niet verwacht.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen sporen gevonden die wijzen op het gebruik van het plangebied door steenmarters. Hoewel steenmarters in het gebied kunnen foerageren, is het plangebied gezien de foerageer alternatieven in de omgeving niet van essentieel belang. Effecten op deze soort kunnen daarom worden uitgesloten.

De das is een soort die veel voorkomt in kleinschalige agrarische en bosrijke landschappen. In het plangebied zijn graafsporen van dassen aangetroffen. Tevens zijn haren aangetroffen aan het prikkeldraad aan de westzijde van het terrein. Gezien de sporen vormt plangebied een onderdeel van het foerageergebied van de das. Tijdens het veldonderzoek is aanvullend gezocht naar sporen van das. Er zijn geen (hoofd)burchten, maar er is wel een enkele vluchtpijp aangetroffen binnen 250 meter van het plangebied gevonden. Het plangebied ligt daardoor niet op korte afstand van een belangrijke verblijfplaats. Het plangebied vormt, gezien alternatieven in de naburige tuinen en het uitgestrekte bosgebied, geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de das. Hierdoor worden geen effecten op deze soort als gevolg van de beoogde ingreep verwacht.



Dassenharen die in het prikkeldraad vastzaten (foto: Laneco)

3.4.3 **Vleermuizen**

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken.

Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enzovoorts) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders.

Alle vleermuizen zijn strikt (tabel 3) beschermd door de Flora- en faunawet. Volgens verspreidingsgegevens (Zoogdieratlas.nl) komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), franjestaart (*Myotis nattereri*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en baardvleermuis (*Myotis mystacinus*).

Van deze soorten zijn de ruige dwergvleermuis, de watervleermuis en de rosse vleermuis boombewonende soorten. De gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis en de franjestaart verblijven in zowel gebouwen als bomen. De overige soorten zijn gebouwbewonend.

Foerageergebied en vliegroute

Gezien de bosrijke omgeving zijn de directe omgeving van en het plangebied zelf niet bijzonder als foerageergebied binnen het leefgebied van vleermuizen. Ook maakt het plangebied geen deel uit van een lijnelement. Daardoor is

het plangebied geen essentieel onderdeel van een vliegroute. De bomenrij aan de doorgaande weg vormt een geschiktere route. Effecten op foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen zijn uit te sluiten.

Verblijfplaatsen

In de bomen die gekapt gaan worden moeten worden voor de nieuw te bouwen loods zijn tijdens het veldonderzoek geen holtes aangetroffen. Effecten op verblijfplaatsen van boombewonende soorten zijn daarom uit te sluiten.

In de gebouwen zijn geen sporen van bewoning aangetroffen. De te slopen schuur heeft een enkelwands steens muur waar geen vleermuizen kunnen verblijven. De te slopen loods heeft geen spouwmuur, maar wel betimmering geschikt voor vleermuizen. Deze kunnen gebruikt worden als zomer- en/of paarverblijfplaats. Gezien de beperkte ruimte onder de overstekken worden kraamverblijfplaatsen niet verwacht. Nader onderzoek is nodig om vast te stellen of deze gebruikt worden door vleermuizen. Gezien de omgeving kan een brede variatie aan vleermuizen voorkomen.

3.4.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn soorten als grote bonte specht (*Dendrocopus major*), vink (*Fringilla coelebs*), koolmees (*Parus major*) en huismus (*Passer domesticus*) gehoord en gezien. Alle vogelsoorten zijn beschermd. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van half maart tot half juli.

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd (LNV, 2009).

Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, (kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd (*Buteo buteo*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

De te slopen delen van de bebouwing zijn niet geschikt voor huismussen gezien er geen pannendaken en overhoekjes aanwezig zijn waar huismussen

kunnen broeden. Het woonhuis aan de oostzijde van het perceel is wel geschikt voor huismussen, dit huis wordt gehandhaafd. Bij dit huis zijn de huismussen aangetroffen. Het aandeel bos dat bij de beoogde ingreep gekapt wordt, is niet van belang voor huismussen. Effecten op deze soort kunnen worden uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen nesten of sporen gevonden die wijzen op gebruik van het plangebied door overige jaarrond beschermde vogelsoorten zoals roofvogels. Hierdoor kunnen effecten op strikt beschermde vogelsoorten buiten het broedseizoen worden uitgesloten.

3.4.5 **Amfibieën**

Amfibieën hebben twee typen biotopen in hun leefgebied, een waterbiotoop voor de voortplanting en een landbiotoop. Het waterbiotoop bestaat over het algemeen uit een ondiepe watergang of poel met natuurlijke begroeiing. Het landbiotoop bestaat uit begroeiing en ruigte met enige dekking. Strikt beschermde soorten stellen ook strikte eisen aan hun leefomgeving.

Amfibieën, zowel de meeste algemeen beschermde soorten als strikt beschermde soorten, worden in het geheel niet verwacht gezien de droge ligging van de planlocatie. Er zijn geen poelen of natuurlijke waterelementen in de omgeving aanwezig. Gewone pad (*Bufo bufo*) en bruine kikker (*Rana temporaria*) kunnen buiten het voortplantingsseizoen echter overal voorkomen. Verblijfplaatsen van deze algemeen beschermde soorten mogen echter op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast. Effecten van de beoogde ingreep op strikt beschermde soorten uit deze soortgroep kunnen worden uitgesloten.

3.4.6 **Reptielen**

In de omgeving van het plangebied komen volgens verspreidingsgegevens (Ravon, 2012) verschillende soorten reptielen voor als hazelworm (*Anguis fragilis*), ringslang (*Natrix natrix*), zandhagedis (*Lacerta agilis*) en levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*). Van deze soorten is de levendbarende hagedis beschermd onder tabel 2 van de Flora- en faunawet. De andere reptielen zijn strikt beschermd onder tabel 3 van de Flora- en Faunawet. De zandhagedis geniet nog extra bescherming als soort van bijlage IV uit de Habitatrichtlijn.

Reptielen stellen strikte eisen aan hun omgeving, zoals grotere eenheden schrale en structuurrijke vegetaties. Op de Utrechtse Heuvelrug zijn delen te vinden met dergelijke vegetaties. Voor de meeste reptielen is de ecologische kwaliteit van het plangebied niet optimaal. Er zijn weinig geschikte schuilplaatsen in structuurrijke overgangen met lage vegetaties en plekken met veel zoninstraling om op te warmen. Gezien de aanwezigheid van enige dekking, beperkte zoninstraling van het plangebied, zou alleen de hazelworm mogelijk in de randen van het plangebied kunnen voorkomen. Nader onderzoek is nodig om vast te stellen of het plangebied onderdeel maakt van het leefgebied van de hazelworm. Andere beschermde reptielsoorten worden in het plangebied niet verwacht.

3.4.7 **Vissen**

Omdat er geen watergangen in en in de nabijheid van het plangebied aanwezig zijn, zijn effecten op beschermde vissoorten uit te sluiten.

3.4.8 **Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen**

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke waardplanten. Dergelijke biotopen zijn op het door mensen beïnvloede bedrijfsperceel en bijbehorende bosvegetatie niet aanwezig. In het plangebied zijn geen eikestobben aanwezig die als broedstoof voor een soort als vliegend hert (*Lucanus cervus*) zouden kunnen dienen.

Ook andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied.

Wel zijn hopen van rode bosmieren aangetroffen in en om het plangebied. Rode bosmieren zijn algemeen voorkomende beschermde diersoorten uit tabel 1 soort van de Flora- en faunawet. Verblijfplaatsen van algemeen voorkomende beschermde soorten mogen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast. Bij de ingreep worden deze hopen niet aangetast aangezien ze ruim buiten de zone liggen waar de ingrepen zijn voorzien.

4 CONCLUSIE

Aan Maarsbergseweg te Leersum is een bedrijfsperceel gelegen temidden van het bosgebied van de Utrechtse Heuvelrug. Op dit perceel is de sloop van een deel van de bebouwing en de bouw van een nieuwe loods beoogd. Hierbij zal een deel van het aanwezige eiken/naaldhout bos zal worden verwijderd. Eén van de haalbaarheidsstudies die dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

4.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt op meer dan drie kilometer afstand van twee Natura2000 gebieden. Aangezien alleen lokaal effecten op flora en fauna als gevolg van de ingreep te verwachten zijn, worden negatieve effecten op die gebieden als gevolg van de werkzaamheden uitgesloten. Vanwege de afstand tot de Natura2000 gebieden en omdat er geen grote toename in verkeersactiviteit wordt verwacht, wordt er geen permanent effect als gevolg van een toename in stikstofuitstoot verwacht.

4.1.2 *Ecologische hoofdstructuur*

Het plangebied ligt binnen de grenzen van de EHS van Utrecht. Planologisch gezien vindt er geen volledige bestemmingswijziging plaats en kan er op het perceel gebouwd worden. Wel tast de beoogde ingreep de ecologische waarde van de EHS aan. Ook kan er doordat bedrijfswerkzaamheden verder richting het bos plaatsvinden een toename van verstoring in de nieuwe situatie optreden. Op basis van deze ecologische en planologische toetsing adviseren wij om in contact te treden met het bevoegd gezag over de relatie tussen het EHS beleid en de voorgenomen functiewijziging.

4.1.3 *Boswet*

Bij de beoogde ingreep is kappen van een deel van het bos noodzakelijk. In het kader van de herplantplicht van de Boswet wordt, op de plek waar de oude schuur wordt gesloopt, nieuw bos worden geplant. Ook dient kapmelding voor worden gedaan bij de provincie als bevoegd gezag Boswet. Aangezien vaak overcompensatie wordt voorgeschreven, is het de aanbeveling om bij de provincie na te gaan of er aanvullende regels zijn. De herplantplicht Boswet kan in een nadere toets worden uitgewerkt.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

De meeste mogelijk voorkomende beschermde soorten als bosmieren, kleine maagdenpalm, egel, mol, konijn, kleine marterachtigen, muizen en spitsmuizen vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algemene en landelijk geldende vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

De strikt beschermde soorten eekhoorn, boommarter en steenmarter kunnen foerageren in en om het plangebied. Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. Het plangebied zal geen essentieel onderdeel van het leefgebied van deze soorten zijn.

Er zijn foerageersporen gevonden van de strikt beschermde das. Het is gezien de omgeving met uitgestrekte bossen en grote tuinen niet de verwachting dat het bosperceel een essentieel onderdeel vormt van het foerageergebied omdat ook geen belangrijke burchten binnen 250 meter van het plangebied zijn aangetroffen in het bos.

In het plangebied kunnen ook vogels broeden; aantasting van in gebruik zijnde nesten dient te worden voorkomen. Alleen de huismus is aan de rand van het plangebied aangetroffen. Huismussen maken geen gebruik van de delen van de bebouwing en het bos die worden aangetast tijdens de beoogde ingrepen. Er zijn geen nesten of sporen van andere jaarrond beschermde soorten gevonden in het plangebied. Effecten op jaarrond beschermde vogelsoorten kunnen worden uitgesloten.

Het plangebied biedt geen verblijfplaatsen aan boomverblijvende vleermuizen; er zijn geen holtes in de aanwezige bomen aanwezig. Tevens is het plangebied niet optimaal als belangrijke vliegroute gezien de grote afstand tussen de bomen in en nabij het plangebied. Wel is de te slopen schuur voorzien van een betimmering waar vleermuizen achter kunnen verblijven in de zomer en in de paartijd. Effecten op vleermuizen kunnen daarom niet worden uitgesloten. Nader onderzoek naar verblijfplaatsen is nodig.

Delen van het plangebied kunnen tot het leefgebied van de strikt beschermde hazelworm horen. Nader onderzoek is nodig om dit vast te stellen.

Effecten op overige strikt beschermde soorten kunnen worden uitgesloten.

4.3 CONSEQUENTIES

Natuurbeschermingswet 1998

Er zijn geen procedurele gevolgen te verwachten in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

EHS

Er zijn mogelijk effecten op de EHS te verwachten als gevolg van de plannen. Normaliter dient elke aantasting van de EHS gemitigeerd of gecompenseerd te worden. Gezien de planologische aspecten is afstemming met bevoegd gezag nodig om de benodigde acties vast te kunnen stellen.

Boswet

Er zijn gevolgen in het kader van de Boswet voor de plannen:

- Kapmelding bij de provincie Utrecht;
- Herplantplicht (nader in te vullen/uit te werken; mogelijk overcompensatie vanuit provinciale richtlijnen).

Flora- en faunawet

Nader onderzoek

Aantasting van verblijfplaatsen van in de Flora- en faunawet strikt beschermde soorten in andere delen van het plangebied, en daarmee een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet in, kan niet zonder nader veldonderzoek worden uitgesloten. Er is nader onderzoek nodig naar:

- Vleermuizen (tabel 3 Flora- en faunawet en bijlage IV Habitatrichtlijn); zomer- en najaarsverblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten. Nader onderzoek kan van half mei tot half juli (kraamkolonies) en in augustus en september (paarplaatsen).
- Hazelworm (tabel 3 Flora- en faunawet); verblijfplaatsen in het plangebied. Nader onderzoek kan plaatsvinden in drie rondes tussen 1 mei en 1 november met gebruik van platen (schuilplekken) op zonnige plekken bij zonnige periodes met middag temperaturen warmer dan 14 °C.

Algemene voorwaarden

Er zijn twee voorwaarden uit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- De start van werkzaamheden (kappen, rooien, slopen en grondbewerking) dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- Op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - het slopen en kappen starten buiten het voortplantingsseizoen (april - augustus) en het winter(slaap)seizoen (november - februari);
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.
 - de bosmierhopen ontzien bij alle werkzaamheden en ook niet verstoren. Verplaatsen van de bosmierhopen lijkt hier niet kansrijk.

4.4 AANBEVELINGEN

Verder zijn er vanuit een ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting:

- Maak in de nieuwe bebouwing geschikt voor bewoning van vleermuizen door het gebruik van vleermuiskasten die in de buitenmuren geplaatst kunnen worden.

- Om het bos ecologisch waardevoller maken kan bij onderhoud worden gekozen om de grove dennen te dunnen om zo een rijkere loofhout ondergroei te stimuleren.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S e.a., 1992, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997; Atlas van de Nederlandse vleermuizen; Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV Uitgeverij.

Ministerie van LNV, Dienst Regelingen, 2009; Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten, Ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Provincie Utrecht, 2013, Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (vastgesteld 4 feb 2013).

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Websites:

www.natuurloket.nl

www.ravon.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.eis-nederland.nl

www.vlindernet.nl

www.libellennet.nl

www.vleermuis.net

www.vogelbescherming.nl

www.minlnv.nl

www.synbiosys.alterra.nl